

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Nádasi-Szabó Tamás (*felperesi jogtanácsos címe*) jogtanácsos által képviselt KDB Bank Európa Zrt. (1051 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 42-46.) felperesnek – a Dr. Rátky és Társa Ügyvédi Iroda (*alperesi jogi képviselő címe*, ügyintéző: dr. Rátky Miklós ügyvéd) által képviselt Magyar Állam alperes ellen általános szerződési feltételek érvényességének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2014. szeptember 19. napján meghozott és 2014. szeptember 29-én 9. sorszámon kijavított 36.G.43.539/2014/6. számú ítélete ellen a felperes 7., valamint az alperes 11. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 100.000 (százezer) forint + áfa másodfokú perköltséget.

A fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes a 2014. évi XXXVIII. törvény (Tv.) 6. §-a alapján indított perben előterjesztett keresetében a 11. § (3) bekezdésének megfelelően annak megállapítását kérte, hogy a törvény időbeli hatálya alá tartozó időszakban az általa alkalmazott szerződéses kikötések megfelelnek a 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjaiban meghatározott valamennyi elvnek, így azok tisztességesek, és ezért érvényesek. Előadta, hogy a BG Magyarország Ingatlanfinanszírozási Zrt.-vel, illetve a BG Magyarország Lízing Zrt.-vel 2007. március 23-án engedményezési szerződést kötött, így az engedményezéssel érintett szerződések általános szerződési feltételeire is kiterjed a keresete.

Kérte, hogy az elsőfokú bíróság Pp. 155/B. §-a alapján kezdeményezzen eljárást az Alkotmánybíróságnál a Tv. alaptörvény-ellenességének, valamint nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása és az alaptörvény-ellenes rendelkezések alkalmazásának kizárása iránt, egyúttal a per tárgyalását függessze fel. Kérte továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 155/A. § (1) bekezdése értelmében a tárgyalás felfüggesztése mellett kezdeményezzen az Európai Bíróságnál előzetes döntéshozatali eljárást.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Előadta, hogy a felperes által megjelölt Tv. hatálya alá tartozó szerződéses feltételek egyike sem felelt meg maradéktalanul a Tv. 4. § (1) bekezdésében foglalt elveknek.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 635.000 forint perköltséget.

Az alkotmánybírósági és az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésére irányuló kérelmeket elutasította.

Ítéletének indokolása tartalmazta a kereset tárgyává tett általános szerződési feltételeket és részletes indokát adta annak, hogy ezek a feltételek milyen okok miatt nem felelnek meg a Tv. 4. § (1) bekezdésében felsorolt elvek összességének.

A felperes az ítélet elleni fellebbezésében a Pp. 155/B. § (1) bekezdése alapján a tárgyalás egyidejű felfüggesztésével továbbra is kérte az alkotmánybírósági eljárás kezdeményezését. Kérte annak megállapítását, hogy az F/2. és F/3. szám alatt csatolt általános szerződési feltételek vonatkozásában nem rendelkezik perképességgel, a per érdemét érintő fellebbezése – tartalma szerint – az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatására és keresetének teljesítésére irányult.

Állította, hogy az engedményezett követelések tekintetében nem lépett az érintett általános szerződési feltételek vonatkozásában hitelezői szerződéses pozícióba. Utalt arra, hogy az 2014. évi XL. törvény (elszámolási törvény) 6. és 7. §-ai az engedményezés és az általános jogutódlás között kifejezetten különbséget tesznek, a szerződéses pozíció megszerzése és az engedményesi pozíció között ugyanis jelentős eltérés van.

Az egyértelmű és érthető megfogalmazás hiányára alapított döntéshez kapcsolódóan (IV.5.3.pont) előadta, hogy a „pénzpiaci körülmények” és a „bankközi piaci kamatlábak” szinonim fogalmak, mert mindkettő ugyanazt jelenti. Megjegyezte, hogy az ítéletben hivatkozott „konkrétabb fogalmak” semmivel sem konkrétabbak, mert nem lehet tudni, hogy a bankközi piaci kamatlábak mely bankközi piacon és mely kamatlábakat jelentik, a jegybanki alapkamatról pedig nem lehet tudni, hogy melyik ország jegybankjának alapkamatára vonatkozik. A megjelölt általános szerződési feltételek rendelkezései nem minősíthetők tisztességtelennek, hiszen semmivel sincsenek a fogyasztó szempontjából elvontabb szinten, mint a 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendeletben használt fogalmak. Ha pedig a kormányrendeletben használt fogalmak tisztességesek, akkor e kifejezéseket is tisztességesnek kell tekinteni.

Álláspontja szerint az „MNB intézkedései” szintén egzakt fogalom. Az interneten akármelyik fogyasztó tud tájékozódni az általa nem értett fogalmakról. Csak akkor lehet megállapítani az adott rendelkezés tisztességtelen voltát, ha az egy szakember számára sem egyértelmű, vagy érthető. Mivel ez szakkérdés, így ebben az eljáró bíróság nem foglalhat állást, azonban az eljáró elsőfokú bíróság az adott kérdésben szakértőt nem rendelt ki. Az ítélet ezért ebből a szempontból is megalapozatlan.

A szimmetria elvéhez kapcsolódóan utalt arra, hogy a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény a szerződéskötéskor kialakult értékegyensúly megbomlása esetére írja elő ennek sérelmét, ugyanakkor ennek érvényesülése általánosságban nem vizsgálható, csak az egyes esetekben külön-külön. Az általa csatolt okiratok szerint az ügyfelek javára is érvényesítette a kamatmódosítást. Márpedig lényeges, hogy az adott rendelkezést a gyakorlatban hogyan alkalmazta. Állította, hogy nem volt kötelezettsége az adott elv szerződéses rögzítése. Az adott elvet nem általánosságban, hanem egyedi szinten kell értékelni.

Ha egyedileg érvényesítette a szimmetria elvét, akkor a Ptk. 4. § (1) bekezdésében és a 205. § (4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően járt el, így az adott általános szerződési feltétellel

a szimmetria elve érvényesül. Az átláthatóság elvéhez kapcsolódóan előadta, hogy az általa becsatolt, egyedileg meg nem tárgyalt általános szerződési feltételnek minősülő egyedi szerződések rendelkezéseit az eljáró bíróság nem vette figyelembe. Megítélése szerint az általános szerződési feltételek rendelkezései a 2/2012. (XII. 10.) PK véleményben foglaltakat mindenben teljesítik, ha a benyújtott bizonyítékokat is figyelembe veszi a bíróság. A felmondhatóság tekintetében hangsúlyozta, hogy a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény reális alternatívát ír elő a felmondási elv alkalmazásánál, és ez nem kizárt előtörlesztési díj megfizetése esetén sem. Ugyanakkor az elsőfokú ítélet szerint a rendelkezés megfelel az objektivitás elvének, valamint a tételes meghatározás elvének, mert tőle független körülmények tekintetében jogosítja fel őt az egyoldalú szerződésmódosításra. Ezeket az érveket a fellebbezésében – kisebb kiegészítésekkel – fenntartotta valamennyi érintett kikötés tekintetében.

Fellebbezése kiterjedt az elsőfokú bíróság által megállapított ügyvédi munkadíjként felmerült perköltségre is, mert állítása szerint – a hasonló ügyekben megítélt perköltségekkel összehasonlítva – az elsőfokú bíróság arányaiban a terhére sokkal nagyobb perköltséget állapított meg.

Fellebbezését kiegészítve indítványozta az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, mert megítélése szerint az elsőfokú bíróság lényeges eljárási szabályt sértett, amikor a tényállást hiányosan állapította meg, mert elmulasztott utalni a per első tárgyalásán csatolt egyedi szerződésekre mint bizonyítékokra. Az egyedi szerződések azért kerültek csatolásra, hogy az elsőfokú bíróság azok vizsgálatával állapítsa meg, hogy egyedileg megtárgyalt kikötésnek minősülnek, vagy sem, amennyiben pedig nem egyedileg megtárgyaltak, úgy az ítéletben rendelkezzen arról, hogy e szerződéses kikötések tisztességesek-e. Az ítéletből nem állapítható meg, hogy az elsőfokú bíróság mennyiben vette figyelembe az egyedi szerződéseket, illetve azokat milyen szempontok szerint értékelte, és a mérlegelésnél milyen körülményekre volt tekintettel. A felajánlott bizonyítás mellőzésének pedig az ítéletből ki kellett volna tűnnie. A mellőzött okiratok vizsgálatának eredményétől függően lehetett volna állást foglalni a perképességéről is.

A felperes az elsőfokú bíróság ítéletének kijavítása és kiegészítése iránti kérelmet is előterjesztett. Az elsőfokú bíróság a 9. számú végzésével az ítélet 121. oldalának a III/1/A. fejezet utolsó mondatát kijavította, míg ezt meghaladóan a felperes kérelmét elutasította.

Az alperes a felperes fellebbezésére észrevételeket nyújtott be. Állítása szerint nem állapítható meg, hogy a felperes fellebbezése mire irányul, mert egyrészt az ítélet megváltoztatását, másrészt annak hatályon kívül helyezését kérte, így nem adott elő határozott és egyértelmű fellebbezési kérelmet. Felhívta a figyelmet arra, hogy a fellebbezésben foglalt kérelem i) pontját a felperes 2014. szeptember 2-án ismételt benyújtott keresete nem tartalmazta, és ennek kapcsán utalt a Pp. 247. § (1) bekezdésére, valamint a Tv. 11. § (1) bekezdésére. A felperes alaptalanul hivatkozott a Pp. 132. §-ára, mert saját maga sem jelölte meg, hogy az eltérő kereseti kérelmeket miként kellene együtt értelmezni. Kiemelte, hogy a felperes nem bizonyította a szerződéses kikötések tisztességeségét. A bíróság vizsgálata a Tv. alapján csak arra irányulhatott, hogy a per tárgyává tett kikötések tisztességesek-e. A perbeli legitimáció kérdését nem az indokolás, hanem a Tv. szerint kell megítélni, és az elszámolási törvény alapján sem vonható le az a következtetés, hogy az elszámolási kötelezettség ne érintené az engedményezés alapján jogosulti pozícióba került pénzügyi intézményeket. A Tv. és az elszámolási törvény sem tartalmaz olyan szabályt, amelynek alapján a felperesnek a Tv.-ből eredő kötelezettségei ne állnának fenn az engedményezett követelések vonatkozásában is.

A felperes alaptalanul kifogásolja az ítélet I/A fejezetének az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvéről tett megállapításait. Szakértő kirendelése iránti indítványt a felperesnek kellett volna előterjesztenie, de ilyen indítványt nem tett. Ugyanakkor, ha az általános szerződési feltételek értelmezése szakkérdés, akkor nyilvánvaló, hogy az átlagos fogyasztó nem képes azt értelmezni, így a feltételek nem felelhetnek meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének. Az elsőfokú bíróság a felperes állításával szemben megfelelően foglalt állást a szimmetria elvének megsértésével kapcsolatban.

A felperes megalapozatlanul kifogásolja azt is, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta a tárgyaláson benyújtott egyedi szerződéseket. Megjegyezte, amennyiben ezek általános szerződési feltételeknek minősülnek, a bíróság azt azért nem vizsgálhatta, mert a felperes nem tette a per tárgyává, ha viszont a felperes ezekkel a szerződésekkel egyedi körülményekre kívánt rávilágítani, úgy azok vizsgálatára a Tv. rendelkezései folytán az elsőfokú bíróságnak ugyancsak nem volt lehetősége. Állította, hogy a perben alkalmazandó törvény alaptörvényellenessége nem állapítható meg, ezért kérte a Pp. 155/B. § alkalmazására irányuló indítvány mellőzését. Minden jogi alapot nélkülöz a felperesnek az a megállapítása, hogy a bíróság az indítványról nem hozhat elutasító végzést. A perköltségre vonatkozó fellebbezés tekintetében előadta, hogy a bíróság az ügyvédi munkadíjat mérlegeléssel állapítja meg, és a felperes által hivatkozott ügyekben meghatározott munkadíjakhoz képest az elsőfokú bíróság által megítélt ügyvédi munkadíj összege alacsony.

Az alperes fellebbezése kizárólag az elsőfokú bíróság ítéletének indokolása ellen irányult, amelyben azt kérte, hogy a másodfokú bíróság az indokolásból az I/D fejezet 114. old. utolsó előtti bekezdését, a II/3-A fejezet 118. oldal első bekezdését, a II/5-B fejezet 119. oldal első bekezdését, a IV/A fejezet 121. oldal utolsó bekezdését, az I/A fejezet 111. oldal utolsó bekezdését, az I/B fejezet 113. oldal utolsó bekezdését, a II/2-A fejezet 116. oldalát, a II/3-A fejezet 117. oldalát változtassa meg.

A referencia kamattal kapcsolatban előadta, hogy ha a kamatszint nem a szerződésben rögzített algoritmus vagy képlet alkalmazásával, hanem a hitelező döntésének függvényében változik – ahogy ez a jelen esetben megállapítható –, úgy a pénzügyi intézmény a szerződés egyoldalú módosításának előre kikötött jogával él, egyoldalú hatalmasságot, alakító jogot gyakorol, és a referencia kamat csupán egy az ok-listában meghatározott körülmények közül. Az elsőfokú bíróság ugyanakkor figyelmen kívül hagyta azt a tényt, hogy a felperes által alkalmazott ügyleti kamatnak csak az egyik elemét teszi ki az automatikusan változó referencia kamatláb, emellett az ügyleti kamat másik eleme a kamatfelár, amelyet a felperes egyoldalúan jogosult módosítani. A felperes kikötéseivel szabályozott változó kamatozású szerződésai nem felelnek meg a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 7. pontjában meghatározott követelménynek, ezért egyoldalú kamatmódosítást lehetővé tevő szerződéses feltételnek minősülnek, amelyek a Tv. hatálya alá és ezáltal a bíróság vizsgálatának körébe tartoznak. Fenntartotta az érdemi ellenkérelmében már kifejtett álláspontját, hogy a felperesnek ezek a szerződéses kikötései nem felelnek meg a Tv. rendelkezéseinek, ezért tisztességtelenek.

Az objektivitás elvével kapcsolatban hangsúlyozta, hogy nem lehet objektívnek tekinteni az olyan szerződéses kikötést, amely a felperes egyoldalú megítélésére bízta, hogy mikor jogosult a fogyasztóval szembeni kamatmódosításra.

A tételes meghatározás elvéhez kapcsolódóan kifejtette, hogy az ok-listának zárt rendszert kell alkotnia, taxatíván felsorolva az összes figyelembe vehető tényeket és körülményeket, és kizárólag definitív fogalmakból állhat. Téves az elsőfokú ítéletnek az a megállapítása, hogy a nem példálózó meghatározás önmagában megfelel a tételes meghatározás elvének.

A ténylegesség tekintetében előadta, önmagában az, hogy az ok-lista a 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendeletnek megfelel, nem jelenti egyben a tisztességesség körében vizsgálendő elvek – így a ténylegesség elvének – maradéktalan érvényre jutását is. Olyan szerződéses feltételek, amelyek nem átláthatóak, továbbá nem egyértelműek és nem érthetőek, nem alkalmasak arra, hogy azok tényleges hatása egyáltalán vizsgálat alá vonható legyen. Általánosan megfogalmazott körülmények esetén sem a körülmények tényleges hatása, sem azok arányossága nem állapítható meg a hiteldíj mértékéhez viszonyítva, vagyis sérti a ténylegesség és arányosság elvét.

Az egyértelmű megfogalmazás és átláthatóság elve kapcsán kifejtette, az átlagos fogyasztó nem rendelkezik jogi és pénzügyi ismeretekkel, így nem érti a szerződéses kikötésekben szereplő, illetve a kapcsolódó fogalmakat, továbbá nincs tisztában azzal, hogy az MNB alapkamat, a 3 havi LIBOR, illetve azok változásai a szerződésben kikötött kamatra ténylegesen miért és hogyan hatnak ki. Ezen szerződéses kikötések olyan kifejezéseket tartalmaznak, amelyek tartalma, hatásmechanizmusa az átlagos fogyasztó számára nem érthető, ezért sérti az egyértelmű megfogalmazás és átláthatóság elvét.

Végül a felmondhatóság elvével kapcsolatosan változatlanul fenntartotta, hogy tisztességtelennek minősül az adott szerződéses kikötés abban az esetben is, ha a felmondás joga az egyoldalú szerződésmódosítás esetére ugyan a fogyasztó számára biztosított, azonban a felmondás nem nyújt megfelelő alternatívát a szerződésmódosítással szemben.

A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet alperes fellebbezésével érintett indokolásának helybenhagyására irányult.

Előadta, hogy a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény egyértelműen rögzíti, mi minősül referencia kamatnak. Az érintett rendelkezésnél a kamatláb mértéke a referencia kamatláb mértékének módosulása esetén a módosulás mértékével a kamat megállapításának napján automatikusan változik. Mindezekből csak az a következtetés vonható le, amelyet az adott pont tekintetében az elsőfokú ítélet megállapított. Az alperes a fellebbezésében a referencia kamat módosulásán alapuló automatikus és a kamatfelár módosításán alapuló egyoldalú emelés lehetőségét megpróbálja összemosni. Semmi sem zárja ki azt, hogy a felperes az ügyleti kamat mértékét kizárólag a referencia kamat módosulásának függvényében és mértékében emelje. Amennyiben ez így történt, akkor nem lehet azt tisztességtelennek minősíteni. Az objektivitás elve azt követeli meg, hogy a kamat módosításaként olyan elemeket jelöljön meg, amelyek bekövetkezése tőle független.

A zárt rendszer a taxatív felsorolástól lesz zárt, míg a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény is azt tartalmazza, hogy egy megfelelő szinten tájékozott fogyasztó mércéje az irányadó, akinek lehetősége volt szakember segítségét is igénybe venni. Nem felel meg a valóságnak az alperesnek az az állítása, hogy az egyes elemeknek az átlagos fogyasztó mércéjének alkalmazásával egyértelműen lebonthatónak kell lenniük. Alaptalan az is, hogy a 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendeletben meghatározottaknak megfelelő szövegezés ne felelne meg a ténylegesség elvének. A kormányrendeletben meghatározottakkal azonos absztrakciós szinten lévő szabályrendszer szintén tisztességesnek tekinthető. A tételes megfogalmazás elvéhez kapcsolódóan kifejtette, hogy az alperes által belelátott feltételeknek nincs jelentősége, mert ez az elv alaki vizsgálatot foglal csak magában, és nem követelmény az sem, hogy ezekhez a kritériumokhoz számszerű érték, vagy matematikai művelet legyen rendelhető. A felmondhatóság elvére vonatkozóan kiemelte, hogy az alperes által hivatkozott megfelelő alternatíva általánosságban nem értelmezhető, mert az minden esetben az egyedi adós és a kölcsön körülményeinek függvénye.

Az alperes a felperes fellebbezési ellenkérelmére észrevételeket terjesztett elő. Kiemelte, hogy a referencia kamatláb egyik alkotóeleme az ügyleti kamat, a másik pedig a felperes által egyoldalúan módosítható kamatfelár. Így még abban az esetben is, ha a referencia kamatláb tekintetében automatikus a változás, a kamatfelárat a felperes egyoldalúan módosíthatja. Hangsúlyozta, hogy a felperesnek kellett volna mindazokat a saját szerződési feltételei részét képező rendelkezéseket megjelölni, amelyek szükségesek a kereset tárgyát képező kikötések értelmezéséhez. Ő a fellebbezésében kizárólag olyan szerződéses rendelkezésekre hivatkozott, amelyek a felperes által csatolt szerződési feltételekben szerepelnek, és amely rendelkezésekre a felperesnek ugyancsak lehetősége, sőt, kötelessége lett volna hivatkozni.

A felperes a beadványában összemosta az objektivitás és a tételes meghatározás elvei körében kifejtett érveit. Ismételten előadta, hogy az átlagos fogyasztó nem rendelkezik különleges szakismerettel, miközben az ügyletkötés kockázata őt is terheli, ezért téves és megalapozatlan a felperesnek az átlagos fogyasztó mércéjét illető kifogása. A 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendelet a 2/2012. (XII. 10.) PK vélemény 3. pontjában említett olyan kógens keretszabály, amelyet a felek rendelkezési joga tölt meg tartalommal.

A per tárgyát kizárólag olyan kikötések képezik, amelyeket a felek egyedileg nem tárgyaltak meg, így a felperesnek az egyes szerződéses feltételek szerződő felek általi megtárgyalására való hivatkozása a jelen per szempontjából irreleváns. A tételes meghatározás elve kapcsán nemcsak alaki, hanem tartalmi szempontból is vizsgálni kell az ok-listát. Nem az alperest, hanem a felperest terheli a bizonyítás. A felperes a bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, és nem bizonyította, hogy az általa megjelölt szerződéses kikötések tisztességesek, így ennek következményeit a felperesnek kell viselnie.

A felperes Pf.3. sorszám alatt előterjesztett beadványában a keresetlevelében és fellebbezésében foglaltakat változatlanul fenntartotta, és kérte, hogy a Fővárosi Ítéltábla ismételten forduljon az Alkotmánybírósághoz, mert az Alkotmánybíróság a 34/2014. (XI. 14.) AB határozatában elbírált kérdéseket nem minden aspektusból vizsgálta, illetve egyes kérdéseket az indítványozóra visszavezetett okból érdemi vizsgálat nélkül elutasított.

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt az 1952. évi III. törvény (Pp.) 228. § (4) bekezdése szerint fellebbezés hiányában jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért az ítéletet a másodfokú bíróság egészében bírálta felül.

Mind a felperes, mind az alperes fellebbezése alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a per eldöntéséhez szükséges mértékben lefolytatta, a tényállást helyesen állapította meg. Helytálló érdemi döntésével a másodfokú bíróság részben eltérő indokok alapján értett egyet.

Az Alkotmánybíróság a folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabály (Tv.) alaptörvényellenességének megállapítására irányuló, a Fővárosi Törvényszék és a jelen ügyben a Fővárosi Ítéltábla által előterjesztett bírói kezdeményezéseket részben elutasította, részben visszautasította (34/2014. (XI. 14.), 2/2015. (II. 2.) AB határozat). Az Alkotmánybíróság döntése folytán a Fővárosi Ítéltábla a Tv. rendelkezéseinek alkalmazására köteles (Alaptörvény 25-28. cikk, 2011. évi CLXI. törvény (Bsz.) 2.§ (2) bekezdés).

A Fővárosi Ítéltábla az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése iránti újabb felperesi indítványt – újabb alapos indok hiányában – 2015. február 20. napján kihirdetett végzésével elutasította.

A felperes alaptalanul hivatkozott a fellebbezésében arra, hogy az F/2. és F/3. számú (a keresetleveléhez F/11. és F/14. alatt csatolt) általános szerződési feltételei vonatkozásában a perképessége hiányzik.

A perképesség a perbeli jogképesség és perbeli cselekvőképesség együttes meglétét jelenti. Perbeli jogképességgel az a személy rendelkezik, akit a polgári jog szabályai szerint jogok illelhetnek és kötelezettségeknek terhelhetnek (Pp. 48. §). Perbeli cselekvőképessége pedig annak van, aki teljes cselekvőképességgel bír, és a per tárgyáról a polgári jog szabályai szerint érvényesen rendelkezhet (Pp. 49. § (1) bekezdés). A felperes jogi személy, így jogképes. Jogi személyként cselekvőképessége nem korlátozott, a per tárgyáról a polgári jog szabályai szerint érvényesen rendelkezhet. A felperes tehát rendelkezik perképességgel, a perben fél lehet.

Arra is alaptalanul hivatkozott a felperes, hogy az F/2. (F/11) és F/3. (F/14) szám alatti általános szerződési feltételekhez tartozó követelések tekintetében perbeli legitimációval nem rendelkezik.

A bíróságnak ezen hivatkozás ténybeli alapjául előadottak folytán azt kellett vizsgálnia, hogy a felperesre a Tv. személyi hatálya kiterjed-e. Az 1. § (3) bekezdése alapján a Tv.-ben meghatározott kötelezettségek és jogosultságok azt a pénzügyi intézményt terhelik, illetve illetik, amely a Tv. hatálybalépésének napján a fogyasztói kölcsönszerződésből eredő követelések jogosultja. A felperes maga állította, hogy az F/2. és F/3. szám alatti általános szerződési feltételekkel érintett követeléseket engedményezés útján szerezte meg. Az engedményezéssel a felperes a követelések jogosultjává vált (Ptk. 329. § (1) bek.). A Tv. 6. §-ában rögzített perindítási jog az 1. § (3) bekezdése alapján a felperest, mint a követelések jogosultját megillette.

A Tv. egyértelmű rendelkezését a miniszteri indokolás nem rontja le. A felperes által hivatkozott 2014. évi XL. törvény (elszámolási törvény) 6. és 7. §-ai pedig – a felperes állításával szemben – nem tesznek különbséget az engedményezési pozícióban történő jogutódlás és a szerződéses pozíció változása között.

Alaptalanul sérelmezte a felperes, hogy az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe a per tárgyalásán általa csatolt egyedi szerződéseket.

A Tv. hatálya alá kizárólag általános szerződési feltételek tartoznak (1. § (1) bek.). A felperes a Tv. rendelkezései szerint indított speciális perben kizárólag az egyoldalú kamat-, költség-, díjemelést lehetővé tevő általános szerződési feltétel érvényességének megállapítása iránt terjeszthet elő keresetet (8. § (3) bekezdés), és a bíróság a Tv. 11. § alapján kizárólag erről dönthet. Bizonyítás felvételének csak olyan bizonyítékokra van helye, amelyek alkalmasak lehetnek arra, hogy a keresetlevélben előadottakat, vagy az alperes védekezését igazolják (10. § (3) bekezdés). A felperes egyedi szerződéseinek vizsgálata e döntés meghozatalához szükségtelen, ezért azok figyelembevételét az elsőfokú bíróság helytállóan mellőzte. A felperes a Tv. alapján annak megállapítása iránt, hogy az általa csatolt szerződésekben foglalt kikötések egyedileg megtárgyaltak-e, az alperessel szemben keresetet nem terjeszthet elő, ilyen keresete egyébként nem is volt, az erről való döntést csak a fellebbezésében hiányolta. A bíróság az utólag csatolt szerződésekben szereplő általános szerződési feltételek tisztességtelenségéről – amennyiben azok a felperes által a kereset tárgyává tett általános szerződési feltételektől eltértek – nem dönthetett, mert a 7. § (7) bekezdésének b) pontja

alapján e perben keresetváltoztatásnak nincs helye. A felperes ezirányú kérelmet az elsőfokú eljárás során nem terjesztett elő, a döntés hiányát szintén csak a fellebbezésben kifogásolta. Nem sértett tehát eljárási jogszabályt az elsőfokú bíróság, amikor a tárgyaláson csatolt szerződéseket sem bizonyítékként, sem keresetváltoztatásként nem vette figyelembe.

A Tanács 1993. április 5-i 93/13. EGK irányelve a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről kimondja, hogy a tagállamok feladata annak biztosítása, hogy a fogyasztókkal kötött szerződések ne tartalmazzanak tisztességtelen feltételeket. A jogalkotó által alkalmazni rendelt Tv. célja az Európai Bíróság gyakorlatával egyezően az, hogy a tisztességtelen feltételeket kiküszöbölve a fogyasztói szerződéseket fenntartsa. A Tv. figyelembe vette mind a 93/13. EGK irányelvet, mind az annak értelmezésére jogosult Európai Bíróság gyakorlatát (Tv. Általános indokolás 4. pont). A Tv. ennek érdekében – a tisztesség elveinek rögzítésével – az elveknek meg nem felelő egyoldalú kamat-, költség- és díjemelést lehetővé tevő általános szerződési feltételek kiküszöböléséről rendelkezik (4., 5., 6.§).

A Tv. 4. §-ának (1) bekezdése határozza meg azokat az elveket, amelyek maradéktalan megvalósulása esetén az egyoldalú kamatemelést lehetővé tevő általános szerződési feltétel tisztességtelensége megdönthető. Az elvek konjunktívak, bármelyik sérelme azt eredményezi, hogy a felperes egyoldalú kamatemelést lehetővé tevő szerződéses kikötése tisztességtelen. A Tv. nem állít fel sorrendet az egyes elvek között. Az adott szerződési feltétel tartalma, megszövegezése, felépítése határozza meg, hogy melyik elv hiánya állapítható meg határozottan és egyértelműen további bizonyítás nélkül, mely esetben a többi elv vizsgálata szükségtelen.

Az átláthatóság elve az Európai Bíróságnak a 2/2014. Polgári jogegységi határozatban összegezett értelmezése szerint akkor valósul meg, ha az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses feltételek kikötése esetén a fogyasztó megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, így az ügynevezett ok-listában megjelölt és a szerződéskötést követően bekövetkező körülmény változásából eredő többletkötelezettsége keletkezésének indokait, kötelezettségei változásának mechanizmusát és annak lehetséges mértékét. Ezért a szerződésmódosítást lehetővé tevő kikötéseknek meg kell határozniuk a fogyasztó szerződéses terheinek lehetséges alakulását. A szerződéses rendelkezésekből egyértelműen ki kell tűnnie, hogy az ok-listában felsorolt körülmények milyen okból, mértékben és módon hatnak ki a kamat, költség, díj mértékére, azok adott mértékű változása milyen mértékű emelést tesz – a ténylegesség, az arányosság elvének betartása esetén – lehetővé, illetve milyen mértékű csökkentést tesz kötelezővé a fogyasztóval szerződő fél számára. Az átláthatóság követelménye továbbá azt is jelenti, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezések jogszerű alkalmazását a fogyasztó ellenőrizni tudja, és fel tudjon lépni a pénzügyi intézménnyel szemben, ha meglátása szerint reá nézve hátrányos szerződésmódosításra a ténylegesség, az arányosság, a szimmetria elvének be nem tartásával kerül sor.

A szimmetria elvének érvényesülése pedig megköveteli, hogy a fogyasztóra kedvező feltételváltozás hatása a fogyasztó javára is érvényesítésre kerüljön, amely csak abban az esetben valósulhat meg, ha a fogyasztóra kedvező változás érvényesítését az általános szerződési feltétel kötelezővé teszi (2/2014. Polgári jogegységi határozat indoklás III. fejezet).

Az elsőfokú bíróság a keresetet azért utasította el, mert a kereset tárgyává tett általános szerződési feltételek egyik része nem felelt meg maradéktalanul a Tv. 4. §-ának (1) bekezdésében meghatározott elveknek, a másik része pedig nem tartozott a törvény hatálya alá, mert nem az egyoldalú kamat-, költség és díjmelésről rendelkezett.

A Fővárosi Ítéltábla a következők szerint pontosította azoknak az általános szerződési feltételeknek a felsorolását, amelyek a törvény hatálya alá tartoznak.

I. BGI portfólió (F/11.)

Elsőfokú ítélet I/A fejezet (alkalmazási időszak: 2007. április 1-től 2010. június 10.), ászf II.2.1., II.3.3., IV.5.3. pontok;
elsőfokú ítélet I/B fejezet (alkalmazási időszak 2010. június 11-től 2011. június 26.), ászf II.2.1., II.3.3., 7.1.4. pontok;
elsőfokú ítélet I/C fejezet (alkalmazási időszak 2011. 06. 27-től 2011. október 27.), ászf II.2.1., II.3.3., IV.5.2. pontok;
elsőfokú ítélet I/D fejezet (alkalmazási időszak 2011. október 28-tól jelenleg is), ászf II.2.1., II.3.3., IV.5.2. pont negyedik mondat második fordulata.

II. KDB portfólió (F/12.)

Elsőfokú ítélet II/1/A fejezet (KDB bank általános üzleti feltételei, alkalmazási időszak: 2002. december 20-tól 2010. december 11.), ászf 1.1.6(3.), 2.4.3., 7.1.5. pont deviza hitelekre vonatkozó része;
elsőfokú ítélet II/1/B fejezet (KDB Bank általános üzleti feltételei, alkalmazási időszak: 2010. december 12-től 2013. április 28.), ászf 1.1.6(3.), 2.4.3, 7.1.5 pont deviza hitelekre vonatkozó része, 7.1.6. pontok;
elsőfokú ítélet II/2/A fejezet (KCHFÁF, alkalmazási időszak 2005. december 15-től 2006. július 9.), ászf 3.1., 4.3. pontok;
elsőfokú ítélet II/2/B fejezet (KCHFÁF, alkalmazási időszak 2006. július 10-től 2008. december 31.), ászf 3.1., 4.6., 4.7. pontok;
elsőfokú ítélet II/2/C fejezet (KCHFÁF, alkalmazási időszak: 2009. január 1-től 2010. június 10.), ászf 3.2., 4.5. pontok;
elsőfokú ítélet II/3/A fejezet (KFAF, alkalmazási időszak: 2009. július 11-től 2010. január 24.), ászf 3.2., 4.5. pontok;
elsőfokú ítélet II/4/A fejezet (kölcönszerződés gépjármű vásárlásához magánszemélyekre vonatkozó általános szerződési feltételei, alkalmazási időszak: 2010. január 25-től jelenleg is), ászf 3.2., 4.5. pontok;
elsőfokú ítélet II/5/A fejezet (LIAZ, alkalmazási időszak: 2005. november 17-től 2008. december 31.), ászf 3.5.1., 5.3. pontok;
elsőfokú ítélet II/5/A fejezete (LIZAF, alkalmazási időszak: 2005. november 17-től 2008. december 31.), ászf 3., 5.1., 5.3. pontok;
elsőfokú ítélet II/5/B fejezete (LIZAF, alkalmazási időszak 2009. január 1-től 2010. június 10.), ászf 3., 5.5. pontok;
elsőfokú ítélet II/6/A fejezet (gépjármű zárt végű pénzügyi lízing szerződés magánszemélyekre vonatkozó általános szerződési feltételek, alkalmazási időszak: 2010. január 25-től 2013. december 12.), ászf 2.2., 4.5. pontok;

elsőfokú ítélet II/6/B fejezet (gépjármű zárt végű pénzügyi lízing szerződés magánszemélyekre vonatkozó általános szerződési feltételek, alkalmazási időszak: 2013. december 13-tól 2014. január 1.), ászf 2.2., 4.5. pontok;
elsőfokú ítélet II/7/A fejezet (LIZVAF, alkalmazási időszak: 2009. július 1-től 2009. augusztus 10.), ászf 3., 5.5. pontok;
elsőfokú ítélet II/8/A fejezet (LIZFAF, alkalmazási időszak: 2009. augusztus 11-től 2010. január 24.), ászf 3., 5.5. pontok;
elsőfokú ítélet II/9/A fejezet (gépjármű fedezetű kölcsönszerződések magánszemélyekre vonatkozó általános szerződési feltételei, alkalmazási időszak: 2010. június 11-től jelenleg is), ászf 3.2., 4.5. pontok;

III. A KDB kondíciós listákban rögzített általános szerződési feltételek (F/13.)
(Elsőfokú ítélet III/1/A, III/1/B, III/2/A, III/3/A, III/4/A, III/4/B, III/5/A, III/6/A fejezet.)

IV. BGL portfólió (F/14.)

Elsőfokú ítélet IV/A fejezet (alkalmazási időszak: 2005. november 21-től 2009. június 31.), ászf II.2.1., II.3.3., IV.5.6., IV.6.3., IV.7.9., VIII.1.2. pontok;
elsőfokú ítélet IV/B fejezet (alkalmazási időszak: 2009. augusztus 1-től 2010. március 7.), ászf II.2.1., II.3.3., IV.5.6., IV.6.2. pont utolsó mondata, IV.6.3., IV.7.9., IV.8.1.4. pontok;
elsőfokú ítélet IV/C fejezet (alkalmazási időszak: 2010. március 8-tól 2014. február 9.), ászf II.2.1., II.3.3., IV.5.6., IV.6.2. pont utolsó mondata, IV.6.3., IV.7.9., IV.8.1., IV.8.5., VIII.1.2., pontok;
elsőfokú ítélet IV/D fejezet (alkalmazási időszak: 2014. február 10-től jelenleg is), ászf II.2.1., II.3.3., IV.5.6., IV.6.2. pont utolsó mondata, IV.6.3. IV.7.9., IV.8.1., IV.8.5., VIII.1.2. pontok;

A felsorolt, a Tv. hatálya alá tartozó általános szerződési feltételek – az elsőfokú ítélet IV/A-D fejezetében foglalt IV.5.6. és IV.6.3. pontok kivételével – nem feleltek meg az átláthatóság követelményének. E feltételek kikötésével a felperes mint az általános szerződési feltételek használója nem hozta a fogyasztót olyan helyzetbe, hogy fel tudja mérni terheinek jövőbeni alakulását. Nem tette lehetővé, hogy a fogyasztó ténylegesen megértse: milyen mértékű változások, milyen kamat-, költség- és díjemelést eredményeznek vele szemben. Megfogalmazásuk, rendszerbe foglalásuk módja a fogyasztóval szembeni alkalmazásuk esetén azt sem tette lehetővé, hogy a fogyasztó alkalmazásuk jogszerűségét ellenőrizni tudja.

A bíróság a feltételek tisztességtelenségét csak a Tv. keretei között, a Tv. által meghatározott elvek alapján vizsgálhatta (11. § (1) bekezdés, 4. § (1) bekezdés). Ezért nem volt jelentősége annak, hogy a feltételek megfogalmazásának absztrakciós szintje a 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendelettel megegyező, továbbá annak sem, hogy a felperes egyes általános szerződési feltételei a kormányrendelet szövegezésével jelentős mértékű egyezőséget mutattak. A kormányrendelet ebben az esetben csak korlátot állító keretszabályként értékelhető, a rendelkezéseinek megfelelő általános szerződési feltételeknek azonban ahhoz, hogy a felperes keresete teljesíthető legyen, meg kellett volna felelniük a Tv. 4. § (1) bekezdésében meghatározott elveknek.

A Tv. fogyasztóvédelmi jogszabály, rendelkezéseit ezért a 93/13. EGK irányelv és az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlatának fényében kell értelmezni. Az Európai Bíróság a C-92/11. számú RWE ügyben kimondta, hogy nem felel meg az átláthatóság elvének, ha az általános szerződési feltételek a felek jogait és kötelezettségeit rögzítő jogszabályra utalnak. A felperes

tehát akkor sem tett eleget az átláthatóság követelményének, amikor az egyoldalú kamatemelés feltételeit a 275/2010. (XII. 15.) Korm. rendeletre és a Hpt.-re utalással határozta meg. Szintén nem feleltek meg az átláthatóság elvének a felperes által alkalmazott azon általános szerződési feltételek, melyek egyes rendelkezései ugyan átláthatóak voltak, e rendelkezéseket azonban olyan tágító jellegű, általános megfogalmazású feltételbe foglalták, amely az egyes rendelkezéseken túli esetekre is megengedte a kamatváltoztatást (elsőfokú ítélet II/2/A fejezet, ászf 4.3.; II/2/B fejezet, ászf 4.6., 4.7.; II./5/A fejezet, ászf 5.3. pontok).

A felsorolt, a Tv. hatálya alá tartozó általános szerződési feltételek – az elsőfokú ítélet IV/A-D fejezetében foglalt IV.6.3. pontok kivételével – nem feleltek meg a szimmetria elvének sem, mert egyetlen feltétel sem tette kötelezővé, hogy a fogyasztóra kedvező változás hatását a hitelező a fogyasztó javára érvényesítse, illetve a fogyasztót olyan helyzetbe hozza, hogy jogos igényét felismerje és érvényesíteni tudja. E rendelkezések hiánya a kedvező változás fogyasztó javára történő érvényesítését kizárta. Alaptalanul hivatkozott a felperes a fellebbezésében arra, hogy az általános szerződési feltételei azért felelnek meg a szimmetria elvének, mert azt a kamatemelése során érvényre juttatta. A bíróság feladata ugyanis a Tv. alapján indított perekben kizárólag arra korlátozódik, hogy az általános szerződés feltétel tisztességtelenségéről döntsön, így annak, hogy a felperes az általános szerződési feltételt ténylegesen alkalmazta-e, és ha igen, mi módon, a per eldöntése szempontjából nincs jelentősége.

Az elsőfokú ítélet IV/A-D fejezetében foglalt általános szerződési feltételek IV.6.3. pontjai nem feleltek meg a ténylegesség elvének, ugyanis a fogyasztó késedelme nyilvánvalóan nem hathat ki az ügyleti kamat mértékére.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a per tárgyává tett általános szerződési feltételek nem feleltek meg hiánytalanul a Tv. 4. § (1) bekezdésében megfogalmazott elveknek, és a felperesnek ezáltal a Tv. 4. §-ának (1) bekezdésében felállított vélelmet nem sikerült megdöntenie.

A felperes által a fellebbezésben felhozott indokok nem szolgáltak alapul az elsőfokú bíróság által megállapított 500.000 forint+áfa ügyvédi munkadíj mérséklésére sem.

A kereset tárgyává tett, a Tv. hatálya alá tartozó rendelkezések között fel nem sorolt általános szerződési feltételek azért nem tartoztak a törvény hatálya alá, mert vagy nem a kamat-, költség-, díjmelés lehetőségéről rendelkeztek, vagy mert azok változását referencia kamatlábhoz kötötték. A nyilvánosság számára hozzáférhető, a hitelező által nem befolyásolható kamatláb kikötése esetén – mely esetben az ügyleti kamat a referencia kamat változását automatikusan követi – a pénzügyintézet részéről kamatváltoztatás nem történik, a kamatszint változása automatikusan az eredeti szerződéskötés kori tartalomnak megfelelően következik be. Ezzel egyezően foglalt állást a Kúria a 2/2012. (XII.10.) PK véleményében.

A kamatváltozásról rendelkező szerződési feltételek között a referencia kamatra vonatkozó rendelkezések elkülönülten, önállóan elbírálnak módon kerültek kikötésre. A kamatfelár mértékének, illetve a referencia kamat fajtájának megváltoztathatóságára irányuló, külön választható, tisztességtelen általános szerződési feltételek nem változtattak azon, hogy a referencia kamatról rendelkező kikötés ténylegesen az egyoldalú kamatváltoztatásra nem nyújtott lehetőséget. Az elsőfokú bíróság tehát helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az

alperes fellebbezésében kifogásolt, referencia kamathoz kötött általános szerződési feltételek nem tartoznak a Tv. tárgyi hatálya alá.

A Tv. 4. §-ának (1) bekezdése alapján az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét tartalmazó fogyasztói kölcsönszerződés részét képező kamat-, költség- és díjemelést lehetővé tevő kikötés kizárólag akkor tisztességes, ha megfelel az a)-g) pont szerinti valamennyi elvnek. Így egyetlen elv érvényesülésének hiánya kizárja a 6. § szerint indított kereset teljesíthetőségét. A jog logikai összefüggésrendszerében az érvényesített jog fennállásának eldöntése szempontjából a legkevesebb előfeltételezésen alapuló tényt kell bizonyítani és elbírálni, így a perben az együttes feltételek egyikének hiánya már szükségtelenné teszi a további elvek vizsgálatát. Mindezek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének az átláthatóság és a szimmetria elvéhez kapcsolódóan kifejtett jogi indokolását meghaladó és ezáltal a további elvek megvalósulásának bizonyítékait már szükségtelenül értékelő részeit – utalással a Tv. 11. § (2) bekezdésére – mellőzte, és figyelemmel arra, hogy mindezek a másodfokú eljárásban sem vezethetnek eltérő érdemi döntéshez a fellebbezések e hivatkozásaira nem tér ki ítéletében. Mellőzi továbbá az elsőfokú ítélet II/2/A fejezet, ászf 4.3. a)-c) pontjaihoz fűzött jogi indokolását, figyelemmel arra, hogy a 4.3. pont első bekezdésének rendelkezései az a)-c) pontokkal együtt tartalmukban és logikailag olyan összefüggő kamatemelési feltételrendszert alkottak, amelynek részei elválaszthatatlanul kapcsolódtak egymáshoz, így az átláthatóság vizsgálata az a), b), c) pontok vonatkozásában elkülönítetten nem volt lehetséges. A 4.3 pont pedig a már kifejtettek szerint nem felelt meg az átláthatóság követelményének.

Mindezek alapján a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Sem az alperes, sem a felperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért a Pp. 239. §-a és a 78. § (1) bekezdése alapján mindkét fél köteles a saját fellebbezésével az ellenfélnek okozott másodfokú perköltség megfizetésére. A peres felek jogi képviselőinek ügyvédi munkadíját a másodfokú bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdése alapján állapította meg. Az alperes illetékmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illeték viseléséről a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján rendelkezett.

Budapest, 2015. március 6.

Dr. Hóbl Katalin s.k.
a tanács elnöke

Egriné dr. Salamon Emma s.k.
előadó bíró

Dr. Bleier Judit s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: